

I Ny Illustr. Tidning för 1885, n:r 52, finnes en biografi med porträtt av »Florsen», där följande berättas om honom: »Han har enligt egen uppgift utfört musik på 266 bröllop i 30 socknar. Många »roligheter ock galenskaper» vet han att ur troget minne berätta. Ett ock annat må här anföras. Vid ett bröllop i Burs red han på återvägen från kyrkan omkull vid Allmunde bro, då krossades fiolen ock han för-därvade alldeles ryggen. Detta hindrade emellertid ej att, sedan »mor» fått smörja ryggen ock han fått låna en gammal fiol, musiken var i full gång igän. Vid ett bröllop i Levide hade man gömt stråken, men Florsen hittade på råd: han såg sig om efter något, som kunde duga till stråke, ock fick sikte på en tobakspipa. Han tog ur skafvet ock strök på ena sidan litet »konfonium», ock se, det blev stråke av! Sedermera fann han den riktiga uppstucken över »himmeln». En annan gång hade man strukit talg på stråken — då fick ett spanskrör tjänstgöra i stället. Av livets allvar ock bekymmer har han fått pröva mycket, ock det vill under sådana förhållanden ett särskilt lynne till att kunna vara glad bland de glada. Men han var det ändå för det mästa, ock väl må man på gubben kunna tillämpa, vad som en gång sades om Lotta Svärd: Något tålde han skrattas åt, men mera hedras ändå». 178, 186, 223, 226, 230, 231, 232, 234, 241, 246, 252, 253, 259, 264, 267, 270, 271, 274, 276, 290, 293, 298, 302, 303, 305, 308, 313, 314, 315, 318, 319, 321, 324, 327, 329, 330, 334, 335, 336, 344, 345, 348, 355, 359, 361, 366, 371, 372, 373, 374, 376, 377, 378, 381, 382, 383, 385, 395, 398, 408, 413, 417, 418, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 436, 438, 440, 442, 446, 448, 454, 456, 462, 471, 472, 474, 477, 480, 483, 584, 485, 488, 491, 492, 494, 499, 501, 502, 503, 508, 509, 511, 512, 513, 516, 517, 519, 521, 523, 526, 527, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 546, 549, 550, 552, 555, 557, 559, 561, 562, 563, 564, 572, 579, 589, 597, 601, 602, 612, 614, 615, 617, 619, 625, 630, 632, 634, 636, 638, 645, 648, 651, 665, 672, 674, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 684, 685, 686, 687, 689, 690, 691, 692, 694, 695, 696, 697, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 720, 721, 722, 724.

Florström, Simon, Jaksarve i Rone. 143.

Floström, Rasmus, Lojsta. 108.

Fredin, August (samlaren själv), f. 1853 ock son till »Florsen» i Burs ock Elisabet Olofsdotter, folkskollärare i Linde på Gotland åren 1874—1902, sedermera folkskollärare ock kantor i Loftahammar, Småland. Han säger:

»Från mitt 10:de till mitt 18:de år var jag min far följaktlig på alla möjliga tillställningar, där han var spelman. Jag lärde väl känna folklivet ock folkmusiken, som då var i sitt flor. Sedan mitt 18:de år har jag ej uppträtt som spelman vid danstillställningar, utan blott spelat i slutna sällskap eller för att illustrera mina föredrag om gotländsk folkmusik. Har själv komponerat n:r 320 ock 369, varjämte åtskilliga n:r upptecknats ur eget minne efter glömda sagesmän.»

Fredin, Maria (Olofsdotter), Flors i Burs (dotter till »Florsen»). 188, 190, 194, 198, 202, 584.

Fredriksson, Axel, svåger till apotekar Lillja i Hemse. År 1877 sammanträffade samlaren med honom i Hemse ock upptecknade då efter hans »förevissling» valsen n:r 498 i samlingen, som han sade sig ha »diktat» eller komponerat (»jag blott relaterar»).

Gardell, f. d. hemmansägare vid Rodarve i Fardhem. 291, 487, 490, 535, 565.

Gardell, bonde vid Ånges i Burs; spelman på 1870-talet, men upphörde alldeles att spela på senare tiden. 294, 522.

Godman, spelmannssläkt, se »Groddakarlarerna».

»**Groddakarlarerna**», en bekant spelande brödratrio, ha utgått från gården Grodda i Fleringe.

Fadern, Ole, som också spelade fiol, levde under senare hälften av 1700-talet. Han hade tre söner, som alla antogo namnet Godman. Av dessa blev Jakob hemma på gården, Anders slog sig ned vid Valle i Rute ock Lars vid Ars hamnplats ock fiskläge — alla tre således i närheten av varandra på norra Gotland. Alla älskade de ett glatt lag, trivdes gärna ock väl utomhus. De blevo uppmärksammade av alla samhällsklasser för sitt utmärkta spel, både solo- ock samspel. Utom vid bröllop, som vid den tiden (början av 1800-talet) kunde räcka nästan en hel vecka, spelade alla tre vid enskilda bjudningar, som äldre ock yngre tillställde. När julnöjerna började, spelade de uteslutande för ungdomen. Man kallade sådana nöjen för »hopläggningsskalaser», emedan där-

vid varor lades ihop (in natura), man »bjärd äi» (bar i). Det var malt till öl, kaffe ock socker, vetemjöl till bakning av kaffebröd o. s. v. Så hyrde man sig en stuga, dansade, lekte ringlekar, sjöng folkvisor ock hade roligt, icke minst om »Groddakarlarna» voro tillstädes. Anders i Rute blåste flöjt, de två andra bröderna spelade fiol. De ha komponerat många vackra polskor ock valser, t. ex. n:r 241, 488 m. fl. i denna samling. Men sanningen att säga: gårdsbruket skötte de ej så bra. De tänkte för mycket på musiken ock gingo ständigt smågnolande eller visslande. Väl utkomna på åker eller äng, hände det ibland, att lusten till fiolen blev större än till arbetet, varför de i största hast skyndade hem för att spela. Ock varför just då? Jo, nya tongångar, nya låtar voro uppfunna, ock de skulle till följd av bristande kännedom om noter »spelas in» på fiolen, så att de sedan sutte kvar i minnet. För att stärka ljudet hade de s. k. understrängar av metall inuti fiolen.

När konung Oskar den förste 1854 besökte Storugns härregård i Lärbro, som ligger nära Fleringe, sände man bud efter den ende då kvarlevande av spelmans- ock brödratrion, Groddagubben Jakob. Han blev nu anmodad att spela vid en för konungen anställd bal. Konungen, som själv var fiolist, tilltalades genast av hans spel, språkade med honom ock överlämnade med egen hand en fämtioriksdalerssedel åt honom. Detta blev det skönaste minnet i den gamles återstående levnad.

Handlanden ock riddaren Grubb å Fårösund omhuldade Groddakarlarna ock såg dem gärna hos sig. Ståndspersoner skulle aldrig ha besökt bondkalasen så mycket, som de gjorde, om det icke hade varit för Groddakarlarnas välljudande spel. 241, 348, 488.

Gullander, Johan, kusk, Klintehamn. 412, 486.

Gustafsson, Aron, från Ammunde i Burs, var lärling i fiolspelning hos Florsen, men drucknade i unga år, då han en natt var ute på strömmingsfiske. 586, 591.

Gustafsson, O. A., hemmansägare vid Myrungs i Linde. 411.

Göransson, J., Lasses i Öja, bonde. Samlaren har hört honom spela valsen n:r 463 på dragspel.

Hafström, änka, Dala i Burs. 35.

»Hagebyen», en bonde vid Hageby i Etelhem, som levde i slutet av 1700-talet. Han var på sin tid de gotländska spelmännens överhuvud. Hans vackra polskor vittna ännu därom. 272, 387.

P. A. Säve berättar i sina Gotländska samlingar (handskrifter i Uppsala Universitetsbibliotek) följande om Hagebyen och hans son:

»Lars Hagebyar i Etelhem, 'den gamle spelmannen', som var känd kring hela Gotland och 'lagt upp' så många polskor och menuetter, var en 'övergiven' spelman. Han levde blott för sitt spel; men gården skötte han föga, och det fick gå som det kunde. Hageböiar hade 'lagt upp' tvänne polskor, av vilka han kallade den ena för Västurhagen och den andra för Austurhagen, emedan han fått dem i huvudet, då han var i dessa hagar. Han var en gång vid Tänglings-sågen, gick tvärs från och hem, tog fiolen och spelade en ny melodi, som han då fått i huvudet — innan dess ville han ej tala med någon människa. Han steg ibland upp mitt i natten, gick i skjortan på golvet och spelade. Han kunde spela 'älvastriket', som de 'sma undar jårði' spelade.

Hans son, Jakob Hagebyar, som var en stor, grov karl, var av faderns kynne samt också en ivrig och stor spelman; dock var, såsom alla sade, gubben »argare» (vassare) att spela. När gubben och sonen stundom satte sig till att spela i 'ny-stugan' och 'gårdsfolken' stodo där och lyssnade till, så tyckte alla, att det var gruvligt att höra på, så härligt spelade de. Jakob brukade understrängar på sin fiol för att stärka ljudet, och han hade ofta långa tider hos sig någon 'ungdom', som han lärde spela. Ty han kunde allt slags spel, det måtte vara polskor, valser, menuetter, skrattpolskan, 'allvalsen', 'älvåstriket', brudmarscher, 'staikstrik', o. s. v., ja psalmer, dem han spelade under vigseln i kyrkan. När han var i lag med andra spelemänner och ville det, kunde de gärna få spela med honom. Men ville han ej och strök han mössan tillbaka, 'kom ingen med honom', ty då for hans stråke i så brinnande fart, och tonerna från fiolen rullade så underligt, att alla bara med öppna munnar förundrade sig och fästade ögonen på Hageby-Jaku. Han satt där liksom för sig själv med huvudet till ena sidan, trampade takten och såg på en fläck. Och

därföre voro både gubben ock sonen så eftersökta spelemän, att aldrig någon lekstuga eller något bröllop hölls på flera mils omkrets, där ej ungdomen ock alla väntade sin högsta fröjd av Hagebyarnas spel. Också var det vanligt, att folk, som skulle ha bröllop, förr 'togo dagar ut' för högtiden hos Hagebyar än hos prästen, ty fick man ej höra hans fiol, då fick det vara med hela gästabudet så länge. Därför var det vanligt, hälst på höstens tid, att Hageby-karlarna, far ock son, knöto sina fioler i en lärftsdruk, redo 'på gata' för att spela på det ena bröllopet efter det andra ock ej kommo hem igen förrän efter en fjorton dagar eller tre veckor.»

Hammarlund från Öja var en av södra Gotlands bästa spelmän. Död på 1850-talet. 226, 298, 463.

Hansson, Olof, husbondeson, Halsegårdar i Ardre, en mycket musikalisk ung man, dog vid unga år i lungshot. 400, 550.

Hederstedt, P., lantbrukare, Hässelby i Linde, var stor älskare av musik ock spelade själv både orgel ock fiol. Han dog på 1890-talet. 659.

Hejdenberg, från Luxe i Burs, har komponerat åtskilliga polskor, såväl i dur som moll. Han dog på 1860-talet. 334, 385.

Hermansson, Olof, Lingvide i Burs. 14.

Hesselby, båtsman i Rone; spelade i unga år dragspel, efter vilket instrument samlaren upptecknat en ock annan »stump» i samlingen. 102, 183, 573, 590.

Jakobsson, J., bonde vid Halsarve i Fardhem, kunde spela fiol ock lät ännu på äldre dagar höra sig på en ock annan tillställning. 311.

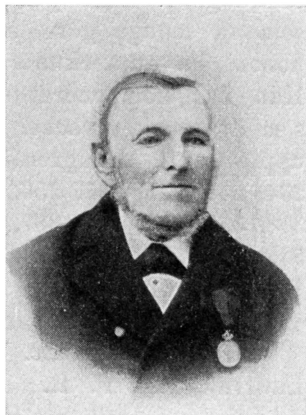
Jakobsson från Kulde på När, en gammal spelman, som samlaren var i sällskap med flera gånger under ungdomstiden. Hans största förmåga bestod i att »spela starkt», ja så starkt, att man varje ögonblick trodde, att fiol, stråke ock strängar skulle springa i bitar. 577.

Jakobsson, Lars, Snovalls i Alskog, hade varit lärjunge i fiolspelning hos Lars Lagergren, Likvide i Hemse. 441.

Jakobsson P., gälbjutare i Alva, spelade ännu på gamla dagar fiol rätt bra. 493.

Jakobsson, tullvaktmästare på Östergarn, var i sin krafts dagar en »storspelman». 400.

- Johansson**, hustru, Mörtebacke i Lінде. 32.
- Johansson, Joh.**, Allmunde i Burs, en sjöman som spelade dragspel. 482, 583, 715.
- Jonsson, Nils**, Sallmans i Burs, var litet kunnig i fiolspelning ock kunde spela en ock annan vals, som »Florsen» ej gittat lära sig. 174, 469, 608, 642.
- Kajutan**, en båtsman från Rone; kunde icke spela, men sjunga nästan allt som han fick höra. 414.
- Klint**: två musikaliska släkter med detta namn finnas å Gotland. »Klintens vals» (n:r 530) lär emellertid ha utgått från E. J. af Klint (1816—1866).
- Klint, Fred. Vilhelm** (1811—1894), organist ock skollärare i Östergarn. 693.
- Kolmodin, Karl**, lantbrukare, Kvie i Lojsta, spelade litet fiol. 447, 451.
- Kullberg, A.**, snickare i Burs, död 1925. 76.
- Köhler, A. L.** (1828—1907), instrumentmakare i Visby. 229, 258, 419, 475, 541, 547, 560, 566, 666.
- Lars Lagergren**, Likmide i Hemse, lantbrukare, var på sin tid en av Gotlands skickligaste fiolspelare. Samlaren hörde med beundran honom spela valser ock polskor, som han själv komponerat. Under vintern 1876 upptecknades ännu några, som samlaren icke förut lärt sig eller hört. Han dog några år därefter. 215, 250, 272, 292, 312, 355, 374, 375, 420, 500, 514, 515, 581.
- Laugren, Olof** (den yngre). Denna trevliga person var född i Burs församling 1819.
- Hans fader, arbetaren Olof Laugren den äldre, var en av mellersta Gotlands förnämsta spelmän i början av 1800-talet. Liksom Laugren d. ä. fick höra ock lära mycket i musikväg av dåvarande kyrkoherden doktor J. Ph. Laurin i Burs, så fick sonen, Laugren d. y., i än högre grad åtnjuta nämnda förmåner av doktor Laurins söner. De lärde honom både att spela ock sjunga. Hans kusin,

»Florsen», var nästan jämnårig med honom, ock båda tävlade om att vara flitiga åhörare ock lärjungar hos Olof Laurin, som en längre tid tjänstgjorde som vice pastor åt sin fader i Burs. Laugren lärde sig noter ock kunde själv på egen hand taga ut ett stycke efter noter, om det ej var alltför krångligt, något som »Florsen» aldrig hann med. I uppfattning av musik torde Laugren gått djupare än sin kusin, vilken dock trots sitt gehörsspel alltid var honom överlägsen beträffande utförandet av mera svårspelta stycken. Men då Laugren spelade sina av pastor »Ole» komponerade sekundstämmor till »Florsens» melodier, ock pastor Ole själv tog sin basfiol (violoncell), blev stämningen synnerligen livlig, ock mången gammal musikkännare, som hört dessa tre i tiotals år spela tillsammans, har försäkrat, att något bättre i den stilen ej gärna kunde åstadkommas.

Sedan Laugren vid trättio års ålder erhållit klockarebefattningen i Alva, drog han sig småningom från det offentliga spelandet vid danstillställningar, hälst han då ej längre hade tillfälle att få spela tillsammans med sina två förtrogne, pastor Ole ock »Florsen». Vänlig ock förekommande, glad ock munter, var han icke allenast omtyckt som spelman, utan kanske ännu mera för sina ädla personliga egenskaper. I 60 år till sin död var han klockare i Alva, för vilken tjänst han erhöll guldmedalj. Vid enskilda tillfällen spelade han, då han bads därom. Hans spel var alltid korrekt ock säkert, såsom han en gång lärt sig styckena, ock han gjorde ej om melodierna, som så många göra, snart sagt till oigänkännlighet. Efter honom ha upptecknats en mängd nummer i denna samling. Han har komponerat en vals i C-dur (n:r 548 i samlingen), som är mycket vacker ock vittnar om musikalisk smak ock uppfattning. Laugren dog vid 91 års ålder 1910. 224, 225, 234, 238, 245, 247, 256, 261, 275, 282, 286, 299, 306, 309, 310, 318, 333, 337, 342, 387, 434, 457, 464, 492, 510, 513, 530, 531, 542, 548, 557, 639, 669, 673.

Laurin, Johan Filip (1765—1854), prost ock kyrkoherde i Burs, teol. d:r, var mycket musikalisk ock komponerade åtskilliga polskor. 342.

Laurin, Olof P. R. (1806—1885), son till J. F. L., komminister i Dalhem; Gotlands skickligaste fiolist på sin tid.

Han har komponerat flera valser m. m. 214, 235, 240, 242, 244, 287, 288, 289, 322, 323, 328, 363, 364, 365, 367, 388, 390, 418, 443, 552.

Lindbom, fanjunkare, Sanda, död på 1880-talet; var ej någon s. k. bondspelman, utan en fin »balspelman». Han var tämligen notfast ock spelade icke allenast fiol, utan även ock för det mästa på baler violoncell. Under vintern 1878—79 fick samlaren tillfälle att höra honom spela flera gånger, varvid åtskilliga vackra polskor upptecknades. 218, 239, 266, 307, 340, 349, 380, 399, 578, 641, 652, 663, 664.

Lingström, August, skollärare, Klintehamn, död 1931. 171.
»**Lingvide Lisen**», en gammal gumma från Burs. Hon kunde dansa »först på hälen ock sen på tåen». 727.

Medbom från Magnuse i Väte, tillhörde en spelmansläkt, som utgått från Mattsarve i Barlingbo. Han har komponerat vackra polskor. Död på 1850-talet. 310.

Mårtensdotter (Mårtensson), **Helena**, mor till spelmannen »Florsen»; död 1880. Efter hänne upptecknade samlaren några visor, som hon föresjög på mycket gammalt gutniskt språk. 55, 59, 63, 93, 94, 157, 166, 167, 233, 403, 409, 570, 571, 688.

Mårtensson Fredin, Nils, se »Florsen».

Mårtensson, Johanna, Maldas i Stånga. 196, 199.

Nilsson, Anna, Sallmans i Burs. 172.

Nilsson, Greta, Sallmans i Burs, gift till Nore gård i Vamlingbo. 72, 191, 200, 401, 520, 588, 594.

Nilsson, Nils, bondson, Rotarve i Lye, kunde ej spela, men väl sjunga. 599.

Nordström, Anna, piga från Bunge socken. 112.

»**Nymanskan**», en gammal gumma från Burs, som kunde sjunga allt möjligt, både valser, polskor ock visor. 176, 466, 567, 660.

Odin, Karl, Kaupe i Fröjel, förmögen hemmansägare, älskade musik ock spelade vanligen första fiol på baler, då Lindbom skötte violoncellen. »Jag sammanträffade med honom ibland, ock han föredrog då åtskilliga polskor, som jag förut ej kunde, varför jag upptecknade dem.» Han omkom genom drunkning hösten 1893. 181, 268, 269, 284, 317, 339, 343, 351, 459, 524, 574, 575, 580, 653, 657, 658.

Olofsdotter, Elisabet, Flors i Burs, hustru till Florsen, samlarens mor. Av hänne har samlaren erhållit det största antalet nummer i vissamlingen. Hon var född i Ardre socken den 2 juni 1821 (porträtt vid titelbladet).

Karl Odin.

Till följd av föräldrarnas tidiga död måste hon redan i barndomen lämna hemmet för att fostras hos sin kusin ock förmyndare Olof Fransén i Gammalgarn. I ett bondhus på den tiden kunde man ej komma i tillfälle att inhämta mycken kunskap, men det som fanns tillgängligt, studerades så mycket mera, ock det var bibel, psalm- ock evangeliebok, katekes ock — folkvisor. Dessa visor voro icke tillgängliga i tryck, utan lärdes genom föresjungning av andra. Som Elisabet Olofsdotter var utrustad med ett utmärkt minne på flera områden, kunde hon också en stor del av bibeln utantill, ock ännu vid 75 års ålder torde ingen kunnat kugga hänne på en psalm i psalmboken eller en fråga i lindblomska katekesen. Under fem vintrar (åren 1892—96) upptecknade jag inemot etthundra visor ock danslekar efter hännes föresjungning, ock beundransvärd var hännes förmåga att komma ihåg. När långa visor på 10, 20, ja 30 värser förekommo, kunde ibland en värskomma »förrän han skall», ock en annan tvärtom, men hon rättade det snart. Hon har aldrig haft någon visa uppskriven eller avskriven — alla ha lärts efter andras föresjungning utantill, ock de sutto kvar i hännes minne. I ungdomen tjänade hon som piga på flera orter, såsom i Östergarn, Ala,

Kräklingbo, Sjonhem, Viklau ock Vänge, varigenom hon kom i livlig beröring med en myckenhet av folk. Repertoaren blev därigenom mera rikhaltig. 1852 ingick hon äktenskap med »Florsen» i Burs. Hon dog 1897. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 15, 16, 17, 19, 24, 25, 27, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 48, 50, 51, 53, 54, 56, 57, 58, 61, 62, 65, 66, 67, 71, 74, 77, 81, 82, 85, 86, 87, 91, 100, 103, 104, 110, 111, 114, 115, 117, 118, 122, 124, 127, 135, 137, 139, 140, 142, 156, 158, 159, 164, 168, 173, 181, 184, 203, 278, 402, 410, 415, 473, 481, 495.

Olofsson, August, skollärare i Alva. 52.

Olsson, Alfred, Petsarve i Ardre, lantbrukare ock lanthandlande; spelade fiol ock kände noter rätt säkert. 445, 554.

Olsson, Lena, Salands i Linde; syster till »Florsen» i Burs. Samlaren har ej upptecknat hennes visor förrän i januari 1896. Hon var född 1819 ock dog 1903. 107, 109, 126, 138, 144, 150, 152, 153, 155, 160, 161, 163, 165, 175, 177.

Persson, Nils, se »Apsen».

Pettersson, Anna, bondhustru vid Myrungs i Linde. 26, 60, 98, 128, 136, 149.

Pettersson, Jakob, Gebjanne i Burs, en bonde som kunde sjunga. 78, 726.

Pettersson, John, bonde vid Flors i Burs, måg till »Florsen». 38, 103.

Pettersson, Lars, husbondeson, Västlaus i Burs. 68.

Pettersson, Maria, bondhustru å Flors i Burs; dotter till »Florsen». 3, 9, 97, 99, 192, 205, 206, 207, 699.

Pettersson, Niklas, snickare, Salands i Linde. 28, 134, 405, 698.

Pettersson, P. N., Västringe i Etelhem, kunde spela litet fiol, men måste snart upphöra därmed, ty lungсот lade honom i graven. 296, 604.

Pettersson, Teresia, dotter till Anna Pettersson ock gift med folkskollärare Söderdahl i Lau. 75, 80, 84, 92, 162, 210.

Pettersson, änka, Klinte. 113, 141.

Pucksson var en av de mera egendomliga typerna bland gotländska spelmän.

På senaste tiden av sin levnad bodde han ensam i en gammal båtsmansstuga på Klintehamn ock sökte uppehålla

sig genom skoflickning och fjällfiske, men fattigvården fick stundom gripa in, för att han ej skulle lida nöd. Han hade dock varit med om ganska mycket i sin tid. Kunde man blott vinna hans förtroende, fick man höra många lustiga historier, i vilka han själv spelat främsta rollen. Hans högvälvda panna syntes vittna om klokhets, ögonen om skämt och humor. I sin ungdom och mannaålder var han mycket anlitad som klarinettblåsare och skötte sitt instrument särdeles väl. Han var då med överallt på södra och mellersta Gotland vid bröllop och andra danstillställningar. Vid brölloppen stälde han till många tokiga upptåg, vilka icke alls skulle

passa nu för tiden. Han var av allmänheten känd som ett slags »trollkarl», som kunde »förvända synen på folk». Under bröllopshögtidligheterna trakterade han gästerna icke allenast med tonerna från sin klarinett, utan mellan danserna uppdukade han en mängd befängda historier och gjorde en massa »trollkonster». Han hade även kunnat spela fiol, och de stycken, som 1892 och 1893 upptecknades efter honom, spelade han på fiol. Klarinetten var då redan för ansträngande för honom att blåsa. Fiolen kunde han då också blott med svårighet sköta, sedan han brutit högra armen. Fast han haft en ganska rik repertoar, kunde han vid ett besök 1893 knappast något stycke helt, ty hans minne var försvagat. Med denna gubbe gick en av Gotlands originellaste spelmän ur tiden. Samlaren minns honom dock från sin barndomstid, då han blåste klarinett »på ett mästertligt sätt», som själva pastor Ole en gång sade om honom. Efter honom ha upptecknats n:r 23, 179, 257, 350, 404, 444, 450, 497, 543, 544, 585, 661, 716, 725.

Romin, Jöran (Georg, 1712—1793), director cantus och apologist vid Visby skola, sedermera rådman (enl. en uppgift även bryggare), organist vid domkyrkan. Har komponerat åtskilliga polskor. 225.

Romin, Karl, son till rådman R., var fiolist vid hovkapellet 1804—1831, har även komponerat polskor. 275.

Ronander, Olof, eller »Tunnu» (Tunnan), som han även benämndes, var ättling av en utgrenad spelmanssläkt.

Farbrodern, Olof Persson, Smissarve i Rone, var på sin tid en ganska ansedd spelman, varom hans polska n:r 388 i denna samling bär vittne, likaså var hans morbror från gården Skåls på Näs. Född 1824, ägnade Ronander sig först åt skomakaryrket, men blev sedan båtsman i Eksta ock fick namnet Tunna (gotl. »Tunnu», eg. 'tunnan'), med vilket namn han sedan av de flästa om-

nämndes, fastän han snart tog avsked från båtsmanstjänsten ock flyttade till Ronehamn. Utom av de förut nämnda släktingarna lärde han sina vackraste stycken av två duktiga spelmän från södra Gotland: Andersson i Fide ock Hammarlund i Öja (se Hammarlunds polska n:r 298). Ronander har spelat i södra tredingens alla socknar. Mäst anlitad var han dock i hembygden å Ronehamn, där han spelade på härrskapsbalerna, ofta i sällskap med »Florsen» från Burs. Då Ronanders repertoar omfattade samma stycken som »Florsens», Laugrens, Lagergrens m. fl., har ej särskilt upptecknats något efter honom, ehuru samlaren hörde honom spela mångfaldiga gånger. Hans spel var lätt, mjukt ock rent, ock han hade en behaglig stråkföring. Fastän fattig, så att han flera gånger måste bedja om bröd, höll han sig alltid snygg ock hade ett gott ock tilltalande utseende. På senaste åren förlorade han synförmågan, men spelade ändå ock deltog som nestor med liv ock lust i spelmanstävlingen i Visby 1908. Trots sina då fyllda 84 år ock fastän blind var han en av dem som renast ock med största bifall utförde sina svåra säxtondelspolskor. Han dog nära 90 år gammal. 582.

Rosendahl, A., fotograf, Klintehamn. 683.

- Sedergren, O.**, Flors i Burs, lantbrukare; kunde spela litet fiol. 529.
- »**Sixarven**», en bonde vid Sixarve i Burs. Hans riktiga namn erinrar sig samlaren icke. Han har »lagt upp» några polskor. 230, 371.
- Snöbohm, A. Th.**, folkskollärare, Klinte (f. 1819, d. 1901). 180, 195, 211.
- Snöbohm, Maria**, fröken, Klinte (f. 1856). 170, 187, 208, 212, 213.
- Strålen**, en gammal båtsman i Lye. 116.
- Söderström, C. O.**, kyrkoherde i Rone, död 1902. 452, 457, 553.
- Thomasson, Lars**, undantagsman, Hägvalls i Linde. 458, 528.
- Thomasson, Matias**, Sallmans i Burs. Död i Amerika. 146, 189.
- Veström**, klockare i Vallstena. 219, 220, 227, 243, 255, 331, 352.
- Visselgren, Elof**, skollärare i Hogrän, spelade litet fiol. 449, 455.

Nr 354 har lämnats av fil. lic. O. W. Wennersten (d. 1931), som genom sin far, C. Wennersten, fått den från Mats Andersson, Sollmungs i Levide.

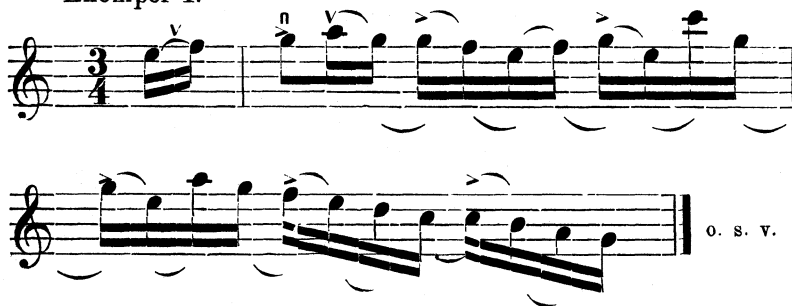
Spelsätt.

Om sättet, huru en del melodier spelades av de mäst framstående spelmännen.

Polskorna voro under 1700- och 1800-talen icke allenast spelmännens, utan även hela gotländska folkets favoritmelodier.

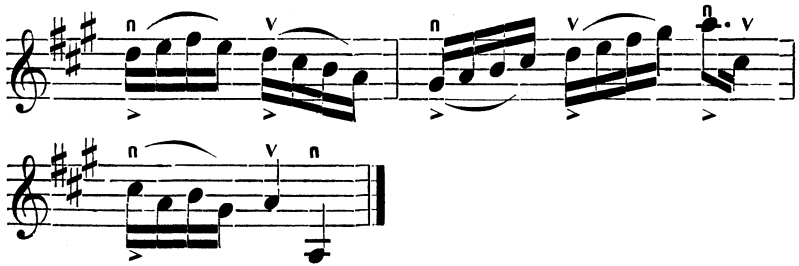
Durpolskorna utfördes med liv och lust i skarpt markerad takt och med stark nyansering på första tonen i varje fjärdedel; med tonerna smidigt hopflätade och sammanbundna (legato), så att flera takter understundom bildade liksom en kedja av toner, utan att stråken under tiden behöfde lyftas från strängarna.

Exempel I.

Exempel II. Huru man spelade fyra sättondelar i varje »stråktag».

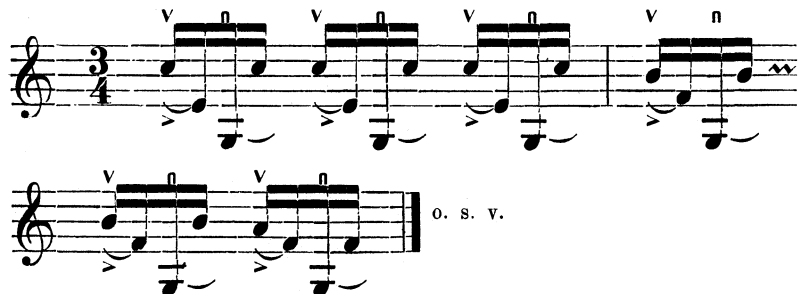
En typisk bild av starkt markerat och bundet spel i polskan lämnas i nedanstående ex. Detta spelsätt kallas på gotländska »yverkast» = överkast (kasta över).

Exempel III.

Då man i sättondels polskor skulle från en högre ton nå en eller flera lägre, började man takten med uppstråk. Se nedanstående exempel IV ock V!

Exempel IV.

Exempel V.

Tonen *d* i ovanstående exempel togs då alltid med 4:e fingret på bassträngen.

Mollpolskorna, som ytterst sällan spelades till dans, föredrogos i långsammare tempo och markerades ej så skarpt — spelades med allvar och känsla. Dem skulle man blott »höra på».

Exempel VI.

Exempel VII.

Valserna, vilka under 1800-talets första hälft bestodo av förhärskande åttandedels-figurer, utfördes också liksom polskan med schvung och stark markering på första åttandedelen i varje takt. Vanligen speltes två åttandedelar i varje »stråktag» utom de två sista åttandedelarna i takten, som skulle ha var sitt »tag».

Exempel VIII.

Exempel IX.

När sedan på 1840-talet valser började diktas efter Vienermetoden med första fjärdedelen i takten punkterad, så spelades den punkterade noten i ett »stråktag» (nedstråk) och de återstående treåttandedelarna i ett (uppstråk).

Exempel X.

Valser med halvnot och fjärdedel i varje takt fick var sitt »stråk»; halvnoten nedstråk, fjärdedelen uppstråk. Exempel därpå torde ej behöva företes.

Ungefär så, som här ovan i ord och exempel visats, spelade de flästa gotländska spelmän sina polskor och valser för en 40 å 50 år sedan.

Kadriljmelodierna föredrogos med markerad rytm på varannan fjärdedel. De som här upptecknats i $\frac{4}{4}$ takt, borde således ha ett nyanseringstecken (<) på 1:a och 3:e fjärdedelen och de, som skrivits i $\frac{2}{4}$ takt, nyanseras på första fjärdedelen i varje takt. De ofta förekommande säxtondelarna togos av mindre vana spelmän i två »stråktag», men de mera försigkomna togo dem i ett enda »tag», vilket gjorde större »effekt».

De olika slag av marscher, staikstrik, rundarier m. m., som beskrivits på sidorna 701—703, spelades ungefär, som de tecknats: bröllopsmarscherna långsamt och högtidligt (se t. ex. 684, 685 och 687), men de andra i hastigare tempo (gångmarscher, ridmarscher).

Rundarier, staikstriken och högtidsstyckena äro försedda med bindebågar och andra tecken, så att den, som ej är alltför ovan fiolist, kan förstå, hur de spelades.

Vad angår sättet att hålla fiolen vid spelandet, höllo de flästa spelmän den under hakan; men de allra äldsta, som jag minnes från barnaår, stödde den mot bröstet — ja nästan nere mot maggropen. Ock många av dem utförde det oaktat sina stycken ganska väl.
